

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 551/2020-34

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára, zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného AK DRAPPANOVÁ & Partners s. r. o., Moravská 7, Bratislava, v mene ktorej koná advokátka PhDr. Mgr. Helena Drappanová, proti postupu Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 11/2017 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 11/2017 **porušené boli**.
2. Okresnému súdu Bratislava I **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 11/2017 konal bez zbytočných prietahov.
3. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadost'učinenie v sume **2 000 eur**, ktoré mu **j e** Okresný súd Bratislava I **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Bratislava I **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **562,86 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Sťažostná argumentácia a vymedzenie napadnutého konania

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 6. augusta 2020 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie záležitosti bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva

na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto nálezu.

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ je v procesnom postavení žalobcu sporovou stranou v napadnutom konaní o ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy, ktoré začalo doručením žaloby okresnému súdu 3. marca 2017. Sťažovateľ podal 23. marca 2017 doplnenie žaloby o ochranu osobnosti. Okresný súd v konaní dosiaľ vyzval žalobcu na zaplatenie súdneho poplatku a rozhodol o jeho návrhu na oslobodenie od súdneho poplatku. Žiaden ďalší úkon počas konania, ktoré trvá už tri roky a päť mesiacov, nevykonal. Preto sťažovateľ podal sťažnosť na prieťahy, o ktorej rozhodol predseda okresného súdu 24. apríla 2019 tak, že je dôvodná. Podľa názoru sťažovateľa v konaní vznikli zbytočné prieťahy a došlo k porušeniu jeho označených práv. Požaduje priznanie finančného zadost'učinenia v sume 15 000 eur, vzhľadom na dĺžku konania a potrebu odstrániť nedostatky vo fungovaní okresného súdu.

3. Ústavný súd sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval a uznesením č. k. II. ÚS 551/2020 z 19. novembra 2020 ju prijal na ďalšie konanie v rozsahu namietaného porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

II.

Vyjadrenie okresného súdu, napadnuté konanie a replika sťažovateľa

II.1. Vyjadrenie okresného súdu:

4. Predseda okresného súdu listom č. k. 1SprV 1121/2020 z 8. decembra 2020 oznámil ústavnému súdu, že netrvá na ústnom prejednaní sťažnosti a k priebehu napadnutého konania v podstatnom uviedol, že sťažovateľovu sťažnosť vyhodnotil ako dôvodnú, v období od 23. marca 2017 do 4. januára 2018 a od 17. januára 2018 do 18. apríla 2019 okresný súd nekonal plynule, a rovnako tak v období od 8. apríla 2019 do 23. apríla 2020. V súčasnosti sa ukončujú procesné úkony prípravy veci na pojednávanie a postupuje sa plynule. Dôvodom nečinnosti okresného súdu bola nadmerná zaťaženosť sudcov a zamestnancov súdov, ako aj ich nedostatok. Poukázal na to, že ide o objektívny dlhotrvajúci stav, a preto navrhol, aby ústavný súd konštatoval zodpovednosť Slovenskej republiky za tento stav, ktorý bol príčinou prieťahov v konaní. Podľa jeho názoru je na okresnom súde objektívne nemožné vykonávať procesné úkony v lehotách, ktoré by naplnili obsah práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

II. 2. Napadnuté konanie:

5. Z predloženého spisového materiálu vyplýva tento priebeh napadnutého konania:

- žalobu o ochranu osobnosti podal sťažovateľ 3. marca 2017,
- doplnenie žaloby doručil okresnému súdu 23. marca 2017,
- zmena zákonného sudcu 30. októbra 2017,
- okresný súd vyzval sťažovateľa na zaplatenie súdneho poplatku 4. januára 2018,
- sťažovateľ požiadal o oslobodenie od poplatku 17. januára 2018 s tlačivom,

- okresný súd uznesením z 18. apríla 2019 vyzval sťažovateľa na doplnenie žiadosti o oslobodenie o „*d’alšie skutočnosti a dôkazy*“ preukazujúce nárok na oslobodenie,
- sťažovateľ 9. mája 2019 odpovedal na výzvu, predložil opätovne tlačivo s presnejšími údajmi o výške príjmu a stave na účte,
- zmena zákonného sudcu 4. júna 2019,
- okresný súd uznesením z 23. apríla 2020 priznal sťažovateľovi oslobodenie od poplatkov na jeho žiadosť zo 17. januára 2018,
- okresný súd uznesením z 18. augusta 2020 vyzval žalovaného na vyjadrenie k žalobe, ktorú mu doručil,
- žalovaný sa k žalobe vyjadril podaním doručeným 28. septembra 2020,
- dňa 29. septembra 2020 žalovaný doplnil dôkaz – USB nosič v jednom vyhotovení,
- na výzvu súdu zo 7. októbra 2020 predložil žalovaný druhú kópiu nosiča 8. októbra 2020,
- okresný súd 8. októbra 2020 zaslal vyjadrenie žalovaného sťažovateľovi na zaujatie stanoviska,
- sťažovateľ predložil vyjadrenie 10. novembra 2020,
- okresný súd toto vyjadrenie sťažovateľa zaslal žalovanému 19. novembra 2020,
- okresný súd vyzval právneho zástupcu žalovaného na predloženie plnomocenstva 2. decembra 2020.

II.3. Replika sťažovateľa:

6. Sťažovateľ podaním z 18. decembra 2020 zotrval na ústavnej sťažnosti, vyjadril súhlas s upustením od ústneho pojednávania a k veci uviedol, že súhlasí s názorom, že dlhodobo zlyháva štát v organizačnom zabezpečení okresného súdu, avšak uvedené nemôže ísť na úkor ústavných práv účastníkov konania. Poukázal tiež na predmet konania o ochranu osobnosti a na to, že konanie po takom dlhom čase stráca pre sťažovateľa zmysel a opodstatnenie. Uvedený význam sporu pre sťažovateľa kladie na popredné miesto pri hodnotení prieťahov v konaní. Domnieva sa preto, že požadované finančné zadosťučinenie v sume 15 000 eur je primerané.

7. Podaním doručeným ústavnému súdu 18. marca 2021 sťažovateľ oznámil zmenu v osobe jeho právneho zástupcu.

8. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) (berúc do úvahy aj predchádzajúce stanoviská účastníkov konania podľa právnej úpravy účinnej do 31. decembra 2020) vec prejednal a rozhodol bez nariadenia ústneho pojednávania, pretože na základe obsahu podaní a vyžiadaných spisov dospel k záveru, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

9. Predmetom konania pred ústavným súdom je rozhodovanie o tom, či postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

10. Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak, ako právoplatným rozhodnutím súdu.“ (IV. ÚS 221/04).

11. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z čl. 2 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), ako aj z čl. 17 CSP, podľa ktorého súd postupuje tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prieťahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

12. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľa.

13. Pokiaľ ide o kritérium, ktorým je právna a faktická zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie o ochrane osobnosti tvorí bežnú súčasť rozhodovacej činnosti okresných súdov. Predmet konania je v zmysle judikatúry ústavného súdu a ESLP časovo prioritizovaný z dôvodu jeho významu pre sťažovateľa.

14. Správanie sťažovateľa ako účastníka konania je druhým kritériom, ktoré sa uplatňuje pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd zo zapožičaného súdneho spisu zistil, že sťažovateľ neprispel k predĺženiu predmetného konania významnejšou mierou.

15. Napokon sa ústavný súd zaoberal hodnotením postupu okresného súdu v namietanom konaní, pričom vychádzal zo svojej ustálenej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné prieťahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

16. Z popísaného priebehu súdneho konania vyplýva, že okresný súd dosiaľ pripravoval vec na pojednávanie a od 3. marca 2017, keď bola žaloba podaná, sa žiadne pojednávanie neuskutočnilo. Medzi jednotlivými procesnými úkonmi boli neprímerané obdobia bezdôvodnej nečinnosti – 10 mesiacov od podania žaloby do výzvy na zaplatenie poplatku, o návrhu na oslobodenie od súdneho poplatku okresný súd rozhodol po 15 mesiacoch a následne pristúpil k ďalším procesným úkonom po uplynutí ďalších 4 mesiacov. Popísaný postup okresného súdu v konaní nemožno hodnotiť ako sústredený a efektívne smerujúci k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa.

17. Ústavný súd pri posudzovaní konania z hľadísk garantovaných čl. 6 ods. 1 dohovoru prihliadol na celkovú dĺžku konania, ktorá ku dňu podania sťažnosti predstavovala 3 a pol roka na súde prvej inštancie bez meritórneho rozhodnutia a bez nariadenia jediného pojednávania. Uvedená dĺžka konania je neprímeraná predmetu konaniu o ochranu osobnosti, ktorého skoré skončenie vykazuje vyššiu mieru významnosti pre sťažovateľa.

18. Pokiaľ okresný súd poukazuje na nedostatočné personálne obsadenie súdu a množstvo nevybavených súdnych prípadov, k tomu ústavný súd v zhode so svojou doterajšou ustálenou judikatúrou (pozri napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 28/01, I. ÚS 50/01, I. ÚS 108/02, I. ÚS 38/03) konštatuje, že nedostatočné materiálno-technické vybavenie a poddimenzované personálne obsadenie súdu, ako ani opakovaná zmena zákonného sudcu nemôže byť na ťarchu účastníkom konania a nemôže zbaviť okresný súd zodpovednosti za vzniknuté prieťahy.

19. Ústavný súd preto aj s prihliadnutím na celkovú dĺžku konania, zistenú nečinnosť a neefektívny postup okresného súdu dospel k záveru, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným prieťahom. Na tomto základe ústavný súd rozhodol, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

20. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

21. Vzhľadom na skutočnosť, že napadnuté konanie nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu ešte právoplatne skončené, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 14C 11/2017 konal bez zbytočných prieťahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

IV.

Prímerané finančné zadost'učinenie

22. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, prímerané finančné zadost'učinenie.

23. Podľa § 123 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha prímeraného finančného zadost'učinenia, v ústavnej sťažnosti uvedie rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z ustanovenia § 135 ods. 1 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd prizná

sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, orgán verejnej moci, ktorý porušil základné práva a slobody sťažovateľa, je povinný sťažovateľovi priznané finančné zadosťučinenie zaplatiť do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

24. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadosťučinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

25. Zohľadňujúc konkrétne okolnosti posudzovanej veci, najmä doterajšiu dĺžku napadnutého konania, obdobie nečinnosti a neefektívny postup okresného súdu, dospel ústavný súd k záveru, že v danom prípade bude priznanie finančného zadosťučinenia v sume 2 000 eur primerané konkrétnym okolnostiam prípadu (bod 3 výroku tohto nálezu).

V.

Trovy konania

26. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

27. Úspešný sťažovateľ si uplatnil právo na náhradu trov konania.

28. Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov konania podľa § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“) v rozsahu tarifnej odmeny za tri úkony právnej služby v roku 2020 (prevzatie zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti a podanie vyjadrenia) a režijného paušálu k nim podľa § 16 ods. 3 vyhlášky. Takto určená suma predstavuje celkom 562,86 eur (výrok 4 nálezu).

29. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP).

30. Podľa čl. 133 ústavy toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. marca 2021

Peter Molnár
predseda senátu